

ГЛАСНИК ЦАНУ, БР. 8 И 9 / 1995.

Осми и девети број Гласника одјељења друштвених наука ЦАНУ доносе чланке и прилоге из историје, теорије историје, права, економије, етнографије и социологије.

Први чланак у осмом броју је *Писаћи историју како је уистину било (размајрања о смислу начела објективности)* А. Митровића који полазећи од ове чувене максиме Ранкеа, истакнуте још 20-тих година 19. вијека, разматра могућност историчара да удовољи човјековој потреби и жељи за истином о прошлости. Према аутору, примјена овог начела, у приличној мјери, зависи од друштвених прилика у којима ствара историчар. А. Митровић, у том смислу, разликује друштва оптерећена историјом, која су у дужем периоду, у ближој или даљој прошлости, била поприште крупних политичких и оружаних сукоба, прогона и немаштине, и друштва историјски неоптерећена, чији је развитак, дуже времена, текао без већих унутрашњих и спољних сукоба.

Б. Храбак у чланку *Северноарбанашка ђлемена и сѿав Јуџослвије ѿрема њима 1918-1920*, на основу југословенске војне и дипломатске архивске грађе, доноси обиље података о односу Хота, Груда, Климената и других племена сјеверне Албаније с Краљевином СХС у периоду бурних догађања на Балкану.

Рад М. Барјактаревића *Сѿањани Душанова законика (сѿаринска народна усѿанова)* доноси једно ново тумачење ове средњевјековне установе. За разлику од досадашњих проучавалаца, аутор сматра да то нису били гостионичари у данашњем смислу те ријечи, већ да је ријеч о обавези села да путнику пружи преноћиште и заштиту док се овај налази у атару села. Према аутору, ову је обавезу извршавао појединац, у име села, највјероватније у посебној, за ову сврху, одређеној (гостинској) кући.

М. Шуковић у чланку *О праву у Савезној Републици Југославији* наглашава да је садржина овог права радикално другачија од садржине оног права које је постојало на тлу Југославије у протеклих пет деценија, тзв. "социјалистичког" права. Аутор износи да је данашње право, досад непознато у историји права, карактеристично за бивше социјалистичке државе, а одликује га изразита типска мјешавина његове економске, социјалне, културне, моралне и друге садржине, као и теоријска и методолошка неконзистентност и несигурност.

Рад С. Вукићевића *Рад као консцијенс својине* посвећен је социолошкој анализи теоријских и практичних проучавања комплекса односа између претпоставки које се односе на рад и модела друштва. Ова анализа показује да рад треба схватити као својину, односно да је рад једна од основних компоненти својине.

Чланак М. Костић *Трећа технолошка револуција и промјене у задовољавању потреба* обрађује утицај технолошког напретка на формирање потпуно нових индустријских грана и производа, модернизовање постојећих економских и неекономских и стварање структуралних промјена у привреди и друштву.

У рубрици *Научни животи - Јубилеји* представљени су зборници радова посвећени академицима Димитрију Диму Вујовићу и Браниславу Шошкићу.

Рубрика *Етнографија* доноси рад Љ. Павићевића *Брајсво Павићевићи у Доли Пјешивачком* који је аутор, како наводи, написао на основу казивања старијих и личних сјећања. У раду су представљени само село и његова околина, поријекло и значајнији догађаји из историје братства Павићевића од доласка његовог родоначелника у Пјешивце у другој половини 15. вијека до наших дана.

Девети број *Гласника* почиње чланком С. Ђирковића *Дуалистичка хетеродоксија у улози земаљске цркве: Босанска црква* који обрађује улогу јеретичке цркве у Босни од краја XII-XV вијека. Према аутору, улога босанских патарена у средњевјековној Босни била је много мања него што се досад вјеровало. Босанска црква је одређени значај имала само у XIII вијеку када је, удружена с племством, пружала отпор покушајима угарских краљева и великаша да Босну непосредно потчине својој власти, а у XIV и XV вијеку спољна политика Босне води се без икаквог утицаја богумила.

Рад М. Дашића *Дојринос академика Бранислава Ђурђева историографији о Црној Гори* посвећен је историчару иза којег је остала, како аутор наводи, богата научна баштина, знатна по обиму, тематски разноврсна, а по научној вриједности цијењена и ван оквира југословенске

историографије. М. Дашић је приказао научно дјело Бранислава Ђурђева у више тематских цјелина: радови из теорије историјске науке, радови из историје Црне Горе под османском влашћу, радови о постанку и развиту брдских, црногорских, малисорских и херцеговачких племена. Уз приказе ових цјелина приложена је и одговарајућа библиографија.

Р. Распоповић у чланку *Дипломатско представништво Црне Горе у Турској (1879-1912)* обрађује дјелатност овог представништва која је одмах по његовом успостављању била усмјерена на рјешавање граничних питања, питања османских емиграната и њихових дугова, пловидбе Бојаном и постизање споразума о исушењу Скадарског језера, а затим на текућа питања. Поред дипломатских, представништво је обављало и конзуларне послове: издавање пасоша и заштиту црногорских поданика на суду. Представништво је угашено почетком Првог балканског рата, а отправљање црногорских послова и штићење интереса Црне Горе преузео је руски конзулат у Цариграду.

Рад М. Барјактаревића *Још о шудиковском натпису (натписима)* представља прилог још нерасвијетљеном питању необичних натписа на камену нађеном 1923. у близини манастира Шудиково код Берана.

Слиједи радови И. Николића *Тајна мисија њиројског њироје Милоша Велимировића њо евројској Турској 1909. године*, о путовању проте Милоша Велимировића који је по налогу владе Краљевине Србије испитивао утицај стране пропаганде (Аустрије, Италије и римокатоличког клера) у неким областима Старе Србије, сјеверне Албаније, Црне Горе, Босне и Херцеговине и Србије, З. Г. Тихоновне *Социјално раслојавање и социјална мобилност у Русији*, о основним одликама руског друштва садашњице као друштва у прелазном периоду ка демократском друштву са тржишном економијом западног типа, и В. Брајића *Рад и човек на њрађу двадесет њ првог сталећа* у којем аутор указује на одређене контрадикторности у модерним друштвима и науци које се односе на рад и човјека.

Д. Радојичић у раду *Накић у херцеговском крају у XVIII вијеку* разматра накит и као показатеља социјалног статуса власника и као вид примјјењене умјетности на којему се огледа утицај великих миграционих кретања и промјене друштвене и политичке власти до којих је дошло у овој области крајем XVII вијека.

На крају је дат приказ монографије академика Славка Мијушковића *Койорска морнарица*.

Јасмина Ђорђевић